KOSOVO LOCAL GOVERNMENT INSTITUTE

Prishtinë 2026

Reforma e qeverisjes lokale

Përmbledhje e bazuar në Raportin e Progresit për Kosovën 2026

I. KRITERET POLITIKE DHE DEMOKRACIA LOKALE

• **Pjesëmarrja e Grave në Politikën Lokale (Faqet 4, 5, 21 e 22):** Raporti vëren një trend shqetësues në zgjedhjet lokale të 12 tetorit 2025. Vetëm rreth **10% e kandidatëve për kryetarë komunash ishin gra**, dhe në mbarë Kosovën vetëm një grua arriti të zgjidhej kryetare. Gratë kandidate në nivel lokal përballen me barriera strukturore, mungesë të qasjes në resurse, si dhe me gjuhë diskriminuese e gjuhë të urrejtjes gjatë fushatave.

• **Koordinimi Qendër-Lokal (Faqja 5 dhe 23):** Marrëdhëniet mes dy niveleve të pushtetit karakterizohen si kryesisht **reaktive**. Ky lloj koordinimi ad-hoc ndikon negativisht në zbatimen e përgjegjësive të deleguara nga niveli qendror dhe dëmton planifikimin e zhvillimit afatgjatë lokal, duke krijuar vonesa të vazhdueshme administrative.

II. GJENDJA NË KOMUNAT E VERIUT DHE TENSIONET ADMINISTRATIVE

• **Pengesat në Ushtrimin e Kompetencave (Faqja 5 dhe 23):** Edhe pse zgjedhjet e vitit 2025 në katër komunat veriore sollën kryetarë të rinj nga komuniteti serb, udhëheqja e tyre mbetet e penguar rëndë. Raporti shpreh shqetësim se **Policia e Kosovës dhe MAPL herë pas herë kanë kufizuar ushtrimin e kompetencave ose aktiviteteve** që ishin miratuar rregullisht nga vetë kuvendet komunale.

• **Sfidat e Administratës Lokale në Veri (Faqja 23):** Kryetarët e rinj përballen me mungesë të plotë të qasjes në arkivat komunale. Gjithashtu, stafi i dëbuar ose i larguar nga administratat e kaluara shpesh nuk e zotëron gjuhën e komunitetit shumicë lokale dhe nuk pasqyron përbërjen demografike të zonës. Marrëdhëniet mes qeverisë qendrore dhe të gjitha komunave me shumicë serbe mbeten të tensionuara, me probleme të respektimit të ligjit për gjuhët dhe pengesa procedurale.

• **Rrënimet dhe të Drejtat e Pronës (Faqja 7 e 41):** Raporti ngre shqetësime serioze për operacionet e zbatimit të ligjit në veri të Kosovës. Përmendet një rast ku një ministri dhe kompani publike, të asistuara nga Policia e Kosovës, **kanë dëbuar shfrytëzuesit afatgjatë dhe kanë rrënuar dhjetëra prona private pa vendime të plota gjyqësore ose administrative**. Implementimi i këtyre masave të pakthyeshme, ndërkohë që lëndët janë ende në shqyrtim gjyqësor, cenon të drejtën për mjete efektive juridike.

III. AUTONOMIA FISKALE, BUXHETI DHE INVESTIMET KAPITALE

• **Bllokimi i Linjës së Projekteve (Faqja 25):** Si pasojë e një vendimi gjyqësor, niveli qendror ka bërë **ridirigjimin e fondeve të investimeve kapitale të komunave** për të mbuluar shpenzimet e rregullta rrjedhëse (paga e mallra) të sektorit të shëndetësisë dhe arsimit. Kjo ndërhyrje ka dëmtuar rëndë të gjithë planifikimin dhe linjën e projekteve të infrastrukturës lokale (pipeline of local infrastructure projects).

• **Erozioni i Autonomisë Lokale (Faqja 25):** Komunat operojnë në një kornizë fiskale jashtëzakonisht restriktive. Kosova ende **nuk ka një mekanizëm të ndarjes së taksave (no tax-**

sharing mechanism), duke i bërë komunat plotësisht të varura nga transferet direkte të qeverisë qendrore. Kjo situatë gërryen autonominë operacionale e fiskale të komunave dhe zvogëlon hapësirën për menaxhim efikas të parasë publike.

IV. KAPACITETET PËR PROJEKTE DHE MENAXHIMIN E FONDEVE TË BE-SË

• **Dobësitë Administrative (Faqja 20 - Kapitulli 22):** Komisioni Evropian vlerëson se Kosova është ende në një fazë të hershme të përgatitjes në politikën rajonale. Raporti kërkon **urgjentisht forcimin e kapaciteteve administrative lokale dhe rajonale** për sa i përket programimit, menaxhimit, kontrollit, monitorimit dhe vlerësimit të fondeve të BE-së (si fondet IPA).

• **Mungesa e Kornizave Mbrojtëse (Faqja 20):** In nivel lokal dhe rajonal kërkohet me ngulm ngritja e strukturave të auditimit të brendshëm dhe e **shërbimeve për koordinimin kundër mashtrimit (AFCOS)** për të parandaluar keqpërdorimin e fondeve evropiane.

• **Menaxhimi i Investimeve Publike (Faqja 20):** BE-ja kritikon ashpër metodologjinë e përzgjedhjes së projekteve në Kosovë. Kërkohet që projektet lokale dhe qendrore të përzgjidhen përmes një liste të vetme dhe transparente (**single project pipeline**) dhe të hartohet një metodologji e qartë për vlerësimin e impaktit dhe menaxhimin e shpenzimeve në infrastrukturë.

V. REFORMA E ADMINISTRATËS PUBLIKE (RAP) DHE INTEGRITETI LOKAL

• **Rekrutimi i Centralizuar (Faqja 5 dhe 26):** Standardi i rregullt i punësimit në shërbimin civil u ndërpre në të gjithë sektorët dhe u rikthye në funksion vetëm në prill 2026, kur nisi operimin sistemi i rekrutimit të centralizuar. Mirëpo, ky sistem nuk është ende plotësisht funksional në të gjitha nivelet (përfshirë atë lokal) dhe komunat operojnë pa plane të miratuara të personelit për vitin 2026.

• **Pozitat 'Ushtrues Detyre' dhe Politizimi (Faqja 5 e 26):** Ekziston një **varësi e përhapur e komunave dhe ministrive nga pozitave 'në detyrë' (acting positions)** në nivelet e menaxhmentit të mesëm dhe të lartë. Kjo praktikë anashkalon konkurset e rregullta, rrit pasigurinë e stafit dhe rrit rrezikun e politizimit të administratës lokale. Gratë mbeten të nënpërfaqësuara, duke mbajtur vetëm 22% të pozitave të larta menaxhuese në shërbimin civil.

• **Ndikimi i Ligjit për Zyrtarët Publikë (Faqja 26):** Futja e mandateve me afat të fiksuar për të gjitha nivelet menaxhuese dëmton profesionalizmin dhe sistemin e qëndrueshëm të karrierës nëpër komuna, pasi gradimi i brendshëm nuk është i garantuar dhe çdo pozitë menaxhuese u ekspozohet konkurrenteve të jashtëm.

VI. KONSULTIMET PUBLIKE DHE SHOQËRIA CIVILE

• **Mungesa e Gjithëpërfshirjes (Faqja 5, 24 e 25):** Edhe pse platformat online ekzistojnë, autoritetet qendrore dhe lokale nuk e zbatojnë si duhet kornizën rregullatore të konsultimeve. Organizatat e shoqërisë civile lokale konsulohen jashtëzakonisht **vonë, në mënyrë jokonsistente** dhe rekomandimet e tyre pothuajse nuk inkorporohen fare në dokumentet finale.

• **Gjendja në Zona Rurale (Faqja 24 e 25):** Raporti specifikon se **konsultimet në nivel lokal dhe veçanërisht në zonat rurale duhet të përmirësohen urgjentisht**. Komunave u kërkohet të organizojnë konsultime kuptimplote me organizatat që mbrojnë të drejtat e grave, fëmijëve, personave med aftësi të kufizuara dhe komuniteteve joshumicë. Po ashtu, ka mungesë të transparencës pasi komunat dështojnë të publikojnë raportet e komenteve të pranuara e të refuzuara.

VII. SHËRBIMET SOCIALE DHE MBROJTJA E FËMIJËVE

• **Kërkesa për Grantin e Ri Specifik (Faqja 16 e 17):** BE-ja i ka vendosur Kosovës një rekomandim të prerë: duhet të rritet financimi dhe cilësia e shërbimeve sociale në nivel lokal. Për ta bërë këtë, Kosova duhet **të amandojë Ligjin për Financat Lokale dhe të prezantojë një grant specifik për shërbime sociale**. Pa këtë grant, komunat nuk kanë buxhet të sigurt për t'u ofruar ndihmë shtresave të cenueshme.

• **Fragmentimi i Mbrojtjes së Fëmijëve (Faqja 43):** Sistemi i mbrojtjes së fëmijëve në nivel lokal vuan nga nënfinancimi kronik dhe fragmentimi institucional. Komunave u kërkohet të punojnë më shumë në tranzicionin nga kujdesi rezidencial drejt kujdesit të bazuar në familje (pasi ka mungesë vendesh të përshtatshme plasuese nëpër komuna) dhe të zbatojnë mekanizmat si shtëpitë e mbrojtjes së fëmijës.

VIII. PROKURIMI, ARSIMI, SHËNDETËSIA DHE MJEDISI

• **Çnim i Kompetencave për Pronën Publike (Faqja 40):** Ligji i ri për Pronën Publike ka centralizuar menaxhimin, duke **vënë në dyshim kompetencën direkte të komunave për të menaxhuar pronën e tyre komunale**. Ky ligj u ka pamundësuar komunave të nënshkruajnë kontrata të reja apo të rinovojnë ato ekzistuese med bizneset lokale që shfrytëzojnë pronat komunale.

• **Prokurimi Publik Elektronik (Faqja 25 e 66):** Ka pasur progres në ndërlidhjen e sistemit të prokurimit elektronik (e-procurement) me Sistemin Informativ për Menaxhimin Financiar të Kosovës në nivel lokal. Megjithatë, komunat ende përdorin shpesh procedurat e negociuara pa publikim paraprak (kontrata burimore).

• **Arsimi dhe Infrastruktura (Faqja 10, 11 dhe 17):** Shkollat profesionale që menaxhohen nga komunat nuk janë të harmonizuara me nevojat e tregut të punës. Raporti kritikon nivelin lokal për **planifikim dhe ekzekutim të dobët të buxhetit për infrastrukturën shkollore**.

• **Shëndetësia Primare (Faqja 15):** Reformal në financimin e shëndetësisë primare (shërbimet që menaxhohen nga komunat përmes QKMF-ve) kanë ngecur rëndë. Kërkohet digjitalizim më i shpejtë i shërbimeve shëndetësore lokale.

• **Ligji për Gjuhët (Faqja 23 dhe 31):** In shumë komuna të Kosovës ka një pajtueshmëri të dobët me Ligjin për Përdorimin e Gjuhëve, duke bërë që të mungojnë dokumentet zyrtare dhe portalet e përkthyera në gjuhën serbe apo gjuhët e tjera të komuniteteve lokalisht joshumicë.

• **Mjedisi dhe Mbeturinat (Faqja 19 - Kapitulli 27):** Komunave u kërkohet të përafrojnë planet lokale me ndryshimet në Ligjin për Menaxhimin e Mbeturinave dhe të marrin masa urgjente lokale për mbrojtjen e zonave të ndjeshme ekologjike nga kontaminimi.